

De GreenPee versus Wildplassers

Evaluatieonderzoek naar de effecten en het proces van de inzet van de GreenPee in het uitgaansgebied Rembrandt- en Thorbeckeplein

Randy Bloeme – DSP-groep
rbloeme@dsp-groep.nl

Definitief, december 2018

Wildplassen is (ook) in het uitgaansgebied Rembrandt- en Thorbeckeplein een van de grootste overlastbronnen, zowel van bewoners, politie en gemeente als van bezoekers. Wildplassen gebeurt met name aan de randen van het gebied en in de stegen. Op een gemiddelde nacht wordt er in de Schapensteeg bijvoorbeeld 45 keer wildgeplast (zie figuur). In 2016 zijn gedragsexperimenten uitgevoerd in de Schapensteeg om (potentiële) wildplassers te stimuleren gebruik te maken van toiletvoorzieningen. Het aanbieden van toiletvoorzieningen op een strategische plek bleek een effectieve manier om het aantal wildplassers in de directe omgeving te verminderen. Dit effect kon nog verder worden versterkt met goede verwijzingen en een verbeterde uitstraling van de wildplaslocatie (de Schapensteeg). Verder viel op dat een plaskruis in de buurt van de Schapensteeg rond de 300 keer per nacht werd gebruikt. In deze omgeving is dus een duidelijke behoefte aan een openbare toiletvoorziening en het is de vraag waar deze gebruikers hun behoefte doen als er geen voorziening is.

Meerdere opties verkend

De afgelopen twee jaar zijn ervanuit de gemeente meerdere initiatieven geweest om meer en betere toiletvoorzieningen aan te bieden, waarbij ook steeds meer naar de ondernemers in het gebied werd gekeken. Veel voorzieningen blijken lastig realiseerbaar in de openbare ruimte: verzinkbare toiletten stuiten op kabels onder de grond, ondernemers willen geen plaskruis voor de deur en elk weekend mobiele toiletten plaatsen is erg duur.

De GreenPee

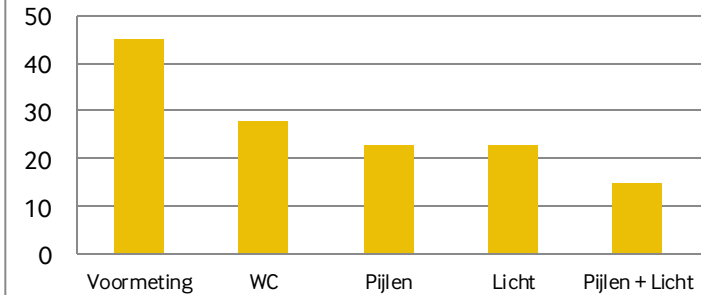
De projectgroep Pilot Gastvrij en Veilig Rembrandt- en Thorbeckeplein stuitte in de zoektocht naar alternatieven op de Parijse Uritrottoir (www.uritrottoir.com). In Nederland was UrbanSenses reeds bezig met een eigen variant: de GreenPee. Een duurzaam en circulair urinoir, met de uitstraling van een plantenbak. In opdracht van de projectgroep heeft UrbanSenses de GreenPee doorontwikkeld naar een geschikte variant voor de uitgaansnacht.

Doel inzet GreenPee

De projectgroep heeft als doel een voorziening te treffen die flexibel kan worden ingezet (namelijk tijdens de uitgaansnacht en geen ongewenst obstakel buiten de uitgaansnachten om) en dat prettig oogt. De GreenPee is daarop geselecteerd en de inzet ervan heeft specifiek als doel om overlast van wildplassen te verminderen en wordt daarom zoveel als mogelijk op bekende overlastplekken ingezet.

Aantal wildplassers per uitgaansnacht (23:00-06:00)

De oude variant: plaskruis

Nieuw: de GreenPee

Evaluatie van de GreenPee

Op dit moment staan er vier GreenPee's in het uitgaansgebied Rembrandt- en Thorbeckeplein (zie afbeelding). Drie GreenPee's staan rondom de bekende hotspot de Schapensteeg, waarvan er één iets verder richting de achterkant van Tuschinski staat (zie afbeelding onder).

In de periode september – oktober 2018 is door DSP-groep een evaluatie van de GreenPee uitgevoerd, met als doel:

1. het proces en de organisatie achter de GreenPee in kaart brengen;
2. het gebruik van de GreenPee en het effect op het aantal wildplassers in kaart brengen.

Het proces en de organisatie achter de GreenPee zijn in kaart gebracht aan de hand van interviews met direct betrokkenen. De volgende personen zijn gesproken:

- De maker en leverancier van de GreenPee.
- De schoonmaker die wordt ingehuurd door de leverancier.
- Meerdere personen van de gemeentelijke projectgroep.
- Bewoner uit bewonersvereniging De Nachtwacht.
- Ondernemer in het uitgaansgebied.

Om het gebruik van de GreenPee en het effect op het aantal wildplassers in kaart te brengen richt deze evaluatie zich specifiek op de GreenPee in de Schapensteeg (zie afbeelding onder, oranje markering). De GreenPee in de Schapensteeg staat in camerazicht waardoor het aantal gebruikers en wildplassers daar nauwkeurig kan worden geteld en vergeleken met cijfers uit eerder onderzoek in 2016. Naast het tellen van het aantal wildplassers en gebruikers van de GreenPee is ook gekeken naar het aantal passanten in de steeg en het aantal sociale interacties, als maatstaf voor eventuele overlast rondom de GreenPee.

Tot slot zijn er gedragsobservaties gedaan op basis van de camerabeelden (wat doen mensen in de Schapensteeg) en hebben onderzoekers ter plekke geobserveerd. Met de camerabeelden zijn geen opnames of foto's van personen gemaakt, ook zijn er geen persoonskenmerken anders dan geslacht van wildplassers vastgelegd. Er is uitsluitend naar gedragingen gekeken. De camera's betroffen politiecamera's, waarvan de beelden volgens wet- en regelgeving worden bewaard.

Ontwikkeling van de GreenPee

De GreenPee is in nauwe samenwerking met de projectgroep ontwikkeld en tussendoor aangepast. Voor de toepassing in het uitgaansgebied Rembrandt- en Thorbeckeplein zijn bijvoorbeeld de kleuren van de huisstijl van het uitgaansgebied gebruikt en is er een afdeksysteem ontwikkeld om de GreenPee buiten de uitgaansnachten af te sluiten.

De originele GreenPee (zie linker foto hiernaast) bestond uit één plasingang met bloemen bovenop. Deze werd al snel aangepast naar de context van het uitgaansgebied, door ingangen aan de zijkant toe te voegen en de kwetsbare bloemen te vervangen door een gras (zie rechter foto hiernaast).

Tijdens de evaluatie is de GreenPee verder aangepast door lichtgevende pijlen naast de plasingangen toe te voegen, ten behoeve van de zichtbaarheid in de nacht.

Beheerproces

Het beheerproces is op dit moment uitbesteed aan de leverancier van de GreenPee. Zie ook in het kostenoverzicht. De projectgroep kijkt op dit moment naar een eventuele overgang van de processen naar de gemeentelijke organisatie.

Het beheerproces van de GreenPee bestaat uit de volgende stappen:

- Het openen en afsluiten wordt op vrijdag en zaterdag om 21:00 en 05:00 uur gedaan.
- Na elk weekend worden de vezels vervangen, de planten onderhouden en de GreenPee schoongemaakt. Tijdens het openen en afsluiten wordt ook eventueel afval tussen de planten weggehaald.
- De compostering en hergebruik van de vezels is nog niet georganiseerd, daar werkt een aparte projectgroep op dit moment nog aan. De vezels worden op dit moment opgeslagen door de leverancier.
  - Het concept evaluatieverslag is als input gebruikt voor de eerste brainstorm van de projectgroep die zich bezighoudt met het composteringsproces

Het openen en afsluiten komt voort uit de wens van de projectgroep om de GreenPee buiten de uitgaansnachten af te sluiten. De schoonmaak zou georganiseerd kunnen worden in de bestaande reiniging: zij gaan in de ochtend met een spuit door de straat, maar nemen de GreenPee nog niet mee. Het composteringsproces is een volledig nieuw op te zetten proces.

Het effect op wildplassen

Op een gemiddelde uitgaansnacht wordt er 45 keer wildgeplast in de Schapensteeg. Tijdens de experimenten in 2016 werd er na plaatsing van een plaskruis nog 28 keer per nacht wildgeplast. Het plaskruis stond buiten de steeg en werd 318 keer per nacht gebruikt. Na het plaatsen van de GreenPee in de Schapensteeg wordt er nog net zo vaak geplast in de Schapensteeg als de eerdere 45 wildplassers. Met de GreenPee wordt er echter 21 keer gebruik gemaakt van de GreenPee en halveert het aantal wildplassers ongeveer tot 23.

Opvallend is dat ongeveer een derde van het aantal wildplassers (8 keer) de GreenPee als object gebruikt. Deze groep plast in het hoekje tussen de GreenPee en de muur (zie afbeelding rechtsonder). Deze groep gebruikt de GreenPee als afscheiding (privacy), maar lijkt de GreenPee niet als Urinoir te zien.

In het laatste meet-weekend zijn er maatregelen genomen om de zichtbaarheid van de urinoir-functie te verhogen. Doel hiervan was om de groep die in het hoekje naast de GreenPee plast een laatste duwtje te geven richting het juist gebruiken van de GreenPee. Deze maatregelen hebben weinig effect gehad. De verdeling wildplassers, wildplassers in het hoekje van de GreenPee en gebruikers van de GreenPee bleef gefogweg hetzelfde.

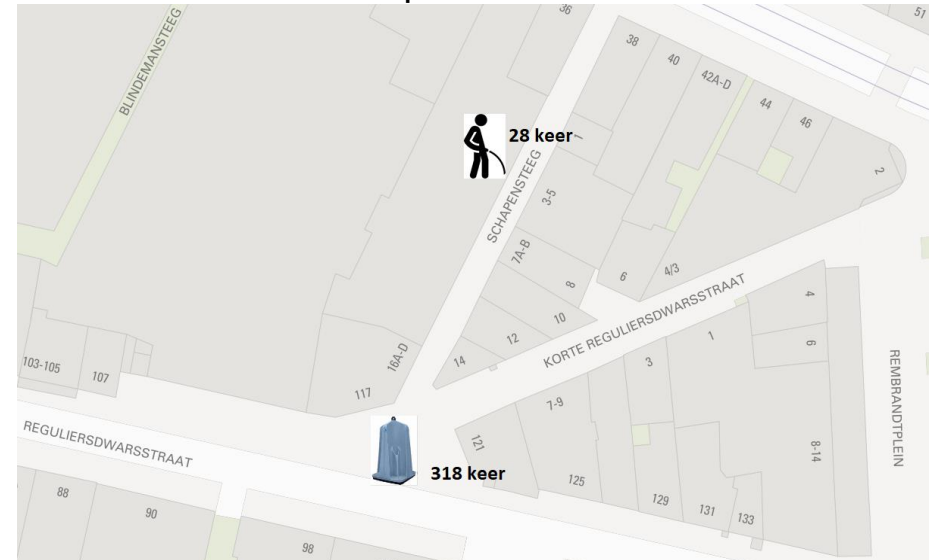
De GreenPee in de Schapensteeg trekt verder – net als het plaskruis tijdens de experimenten in 2016 - beperkt overlastgevend gedrag aan. Soms wordt er gepraat of gedold rondom de GreenPee, met name als groepen de GreenPee tegelijk gebruiken. Dit gedrag is echter ook zichtbaar als (groepen) personen wildplassen in de steeg, er hun fiets parkeren, drugs gebruiken of simpelweg doorheen lopen.

GreenPee als faciliteit

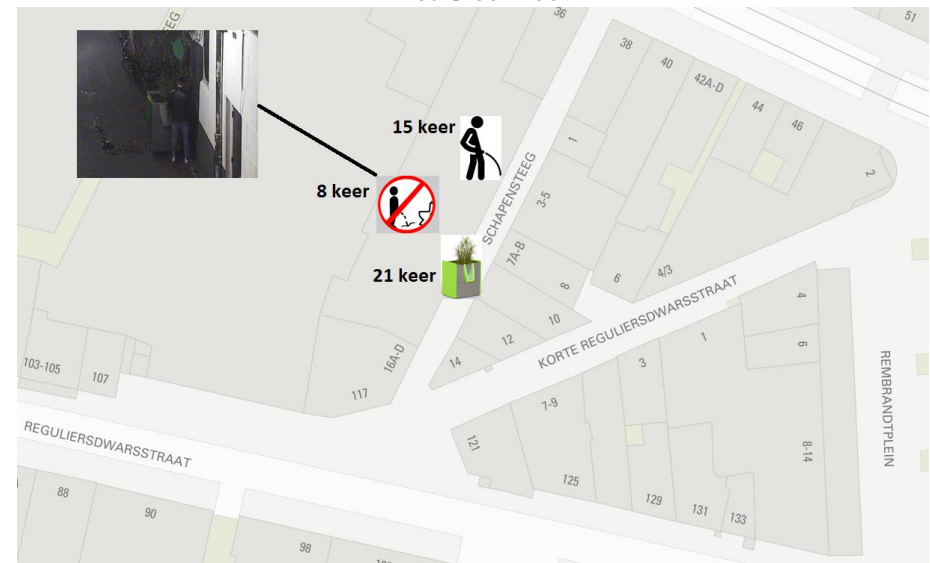
De GreenPee wordt op een gemiddelde uitgaansnacht 21 keer gebruikt. De leverancier van de GreenPee geeft aan dat de GreenPee in de Schapensteeg – op basis van de hoeveelheid urine die wordt opgevangen in de vezels - bij de best gebruikte GreenPee's van het gebied hoort. Het gebruik van de GreenPee in de Schapensteeg en de Reguliersdwarsstraat is ongeveer gelijk en varieert het van 20-40KG/Ltr per weekend. In de Bakkerstraat is het gebruik ongeveer de helft hiervan.

De hoeveelheid gebruikers van de GreenPee in de Schapensteeg, maar ook van de drie GreenPee's gezamenlijk in deze omgeving, is relatief laag in vergelijking met het aantal gebruikers van het plaskruis tijdens de eerdere experimenten. Daar werd 318 keer gebruik van gemaakt.

Experiment 2016

Pilot GreenPee

Ervaringen bewoners

Bewoners zijn via een bewonersbrief op de hoogte gesteld over de komst van de GreenPee en met de bewonersvereniging heeft de projectgroep rechtstreeks contact gehad. Een bewoonster van de Schapensteeg is blij met de aandacht en inzet om de problematiek in de Schapensteeg te verminderen, maar heeft haar twijfels bij de GreenPee's en de locaties.

Wildplassen en overige overlast

Wildplassen heeft een sterkere overlastbeleving dan bijvoorbeeld de overlast van uitgaanspubliek dat rondhangt in de steeg. Het is vies als er vlakbij je deur wordt geplast en vaak zie je de volgende dag de sporen nog. Ook de komst van de GreenPee vermindert die beleving niet. 'Je ziet de GreenPee de hele week staan en legt telkens de associatie met wildplassen in de steeg'.

Probleemeigenaar

Bewoners zijn niet geheel tevreden over de uitkomsten van de locatiebepaling van de GreenPee. De GreenPee's zouden in eerste instantie op de hoeken van de Schapensteeg worden geplaatst, maar zijn vervolgens verder in de steeg geplaatst omdat ondernemers ze niet op de hoek bij hun onderneming wilden hebben. Bewoners hebben de indruk dat zij daardoor de lasten van de ondernemers dragen. Klanten van de ondernemers worden nu gefaciliteerd op plekken waar de ondernemer er geen last van heeft, maar de bewoners wel. *'Het argument van de gemeente is dat het een GreenPee is (een plantenbak), dus geen vervelend uitzicht oplevert. "Waarom is dit wel een argument naar ons en niet naar de ondernemer?"; aldus een bewoonster over de plaatsing van de GreenPee's. Over het dragen van de lasten van de ondernemer wordt gezegd: "Ik zet mijn kattenbak toch ook niet bij de burens neer?"*

Totaaloplossing

"De GreenPee legt de associatie met wildplassen in de steeg en dat is iets wat wij juist niet willen uitstralen hier. Ondanks de planten is het nog steeds een urinoir, waar wij de hele week tegenaan kijken." Bewoners pleiten voor een oplossing dichtbij de probleemeigenaren: het uitgaanspubliek en ondernemers. Ze verwijzen daarbij naar het gebruik van het plaskruis tijdens de eerdere experimenten. Deze stond op een locatie waar bewoners er geen last van hadden, deze werd veel vaker gebruikt (met de potentie om daarmee ook wildplassen op andere locaties te verminderen) en had bijna hetzelfde effect op het aantal wildplassers in de Schapensteeg (met aanvullende maatregelen zelfs meer, zie inleiding). Bewoners wijzen deze locatie dan ook aan als een betere plek en zouden daar graag een totaaloplossing zien, bijvoorbeeld door ook beter te verwijzen'.

Ervaringen ondernemers

Ondernemers zijn net als de bewoners per brief geïnformeerd over de plaatsing van de GreenPee. Na plaatsing van de GreenPee in de Bakkerstraat heeft een restauranthouder uit die straat contact gezocht met de gemeente om de GreenPee te verplaatsen naar een plek buiten het directe zicht van het restaurant.

De betreffende ondernemer is neutraal over de komst van de GreenPee en heeft weinig zicht op het gebruik ervan. Voor een restauranthouder is het vooral van belang dat de GreenPee niet in het directe zicht van gasten staat. Ook als deze niet wordt gebruikt. Als de GreenPee open gaat tijdens de uitgaansnachten sluit het restaurant al bijna. Het zijn doorgaans ook niet hun gasten die gebruik maken van de GreenPee.

Nachthoreca

Bezoekers van de nachthoreca zijn doorgaans de wildplassers en gebruikers van de GreenPee. Er is echter geen direct contact met deze horeca geweest tijdens de ontwikkeling en plaatsing van de GreenPee. Op alle locaties valt daarnaast op dat het bewoners en restauranthouders zijn die zich hard maken / hebben gemaakt voor verplaatsing van de GreenPee's. De nachthoreca zijn ook tijdens deze evaluatie niet benaderd.

Uitgaanspubliek

De doelgroep die gebruikt maakt van de GreenPee is het uitgaanspubliek. Deze doelgroep is niet betrokken bij de ontwikkeling van de GreenPee. Uit de gedragsobservaties blijkt dat een deel van uitgaanspubliek nog moeite heeft de GreenPee te herkennen als urinoir of onvoldoende privacy vindt in het huidige ontwerp.

Perspectief gemeente

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de GreenPee niet bij bewoners en dag- (en avond)horeca in de buurt staat als dat niet hoeft. In de Schapensteeg staat de GreenPee weliswaar in bewonersgebied, maar daar staat tegenover dat de GreenPee's in de (Korte) Reguliersdwarsstraat niet bij bewoners voor de deur staan, maar in de loop langs ondernemingen. De GreenPee bij de Bakkerstraat is bewust uit het zicht van het terras geplaatst. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met objecten. De GreenPee in de Korte Reguliersdwarsstraat stond eerst strategisch in de Schapensteeg aan de zijde van de Reguliersbreestraat. In verband met de vetput van de Febo kon de GreenPee daar echter niet blijven staan. Met dergelijke objecten dient rekening gehouden te worden bij de plaatsing.

De GreenPee tegen wildplassen

De GreenPee halveert grofweg het aantal wildplassers in de Schapensteeg. De plaatsing in de steeg zorgt voor een sterkere daling dan een wc in de buurt. Het heeft daarmee effect, maar is ook geen volledige oplossing tegen wildplassen op deze locatie.

De GreenPee als flexibele en aantrekkelijke voorziening

De GreenPee wordt een urinoir zodra deze geopend is tijdens de uitgaansnachten. Daarbuiten is het een plantenbak en voldoet het daarmee – in objectieve zin – aan de wens om een flexibele voorziening te hebben. Door de toepassing van de huisstijl van het Rembrandtplein en de planten lijkt tevens te zijn voldaan aan de wens voor een aantrekkelijke voorziening. De beleving van bewoners komt hier echter niet volledig mee overeen. Zij associëren de GreenPee ook buiten de uitgaansnachten om nog steeds met wildplassen; iets wat ze juist niet willen in de Schapensteeg.

De GreenPee als service

Voor een gedeelte van het uitgaanspubliek is de GreenPee een service om in de openbare ruimte te kunnen plassen. Een groot deel van deze groep ziet de GreenPee pas op het moment van passeren of wanneer de steeg is uitgekozen als locatie om te plassen. Een ander – kleiner – deel van deze groep lijkt de GreenPee na een tijdje te kennen en loopt bewust de steeg in om de GreenPee te gebruiken. Op de lange termijn kan dit 'leer-effect' nog groter worden, maar geldt ook dat veel gebruikers hier niet regelmatig komen. De plaatsing in de steeg zorgt wel voor minder gebruikers – en daarmee minder service- ten opzichte van een plaskruis in de buurt, zoals tijdens de eerdere experimenten.

De GreenPee als object

Voor ongeveer een derde van het aantal wildplassers in de steeg is de GreenPee een object die privacy biedt om in het hoekje tussen de GreenPee en de muur te plassen. Een deel van deze groep herkent de GreenPee niet als urinoir, maar een ander deel lijkt vanwege privacy de hoek tussen de GreenPee en de muur te prefereren boven het urinoir gedeelte. Een kleine groep wil daarnaast gewoon geen gebruik maken van de GreenPee en plast uit baldadigheid ergens in de steeg. De GreenPee als object wordt tevens gebruikt voor stil verzet van vrouwen: zij kunnen naast de GreenPee beschut wildplassen en doen dit zo nu en dan ook. Voor vrouwen biedt de GreenPee op andere wijze ook geen uitkomst.

Met name bij de GreenPee in de Bakkerstraat worden regelmatig afvalzakken geplaatst. Als object in de openbare ruimte trekt de GreenPee dit weliswaar aan, maar er is geen reden om aan te nemen dat er nieuw afval blijkt. Bedrijfsafval op straat 's avonds en 's nachts is een breder probleem in het uitgaansgebied.

Locatie van de GreenPee

Wie is de probleemeigenaar van het wildplasprobleem en dient de 'lasten' van de GreenPee te dragen? Uitgangspunt van de gemeente is om geen GreenPee in het zicht van bewoners en dag-/avondhoreca te plaatsen. Tegelijkertijd is in de Schapensteeg gekozen een voorziening te treffen zo dicht mogelijk bij de al bestaande problematiek.

De locaties blijven echter aandachtspunten, zowel voor de bestaande als nieuw te plaatsen GreenPee's. Ondernemers hebben de GreenPee liever niet voor de deur en zien de GreenPee ook liever in de steeg. Bewoners ervaren echter dat zij daarmee de lasten dragen van de ondernemer, wiens klant in de steeg wildplast.

Potentie van de GreenPee

De GreenPee trekt gedurende de nacht geen extra overlast aan in de straat en vermindert het wildplassen zonder al te veel afbreuk te doen aan de uitstraling van de locatie. Tegelijkertijd gebruikt een relatief grote groep de GreenPee verkeerd en staat de locatie – en daarmee ook het benutte potentieel – ter discussie. Waar blijven de overige bijna 300 wildplassers die eerder gebruik maakten van het plaskruis buiten de Schapensteeg?

Reiniging, beheer en de GreenPee als asset

De GreenPee is een nieuw object in de openbare ruimte. Er is een objectvergunning voor aangevraagd, maar op dit moment is nog niet vastgelegd hoe de GreenPee als asset kan worden opgenomen wanneer de GreenPee's blijven en eventueel worden uitgebreid. Daarnaast zijn de reiniging en het algemene beheer nog uitbesteed aan de leverancier. Voor het composteringsproces is reeds een werkgroep opgericht, maar voor het verdere beheer en de reiniging dienen nog afspraken gemaakt te worden.

Samenvattend

Op basis van de diverse uitkomsten uit deze evaluatie kan worden gesteld dat de GreenPee een bijdrage kan leveren aan het verminderen van het wildplasprobleem in het uitgaansgebied, omdat hij voldoet aan de wens om een flexibele voorziening te hebben en minimaal aantrekkelijker is dan andere beschikbare voorzieningen. Tegelijkertijd ligt er nog een groot onbenut potentieel om het wildplasprobleem in brede zin aan te pakken, is er discussie rond met name de positionering en wordt het circulaire proces nog onbenut. Op dit moment kan daardoor niet simpelweg op de bestaande voet worden doorgegaan met de inzet van de GreenPee. Doorontwikkeling – met input van deze evaluatie en de eerdere wildplas experimenten – is nodig en biedt voldoende kansen.

Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie adviseren we 1) de GreenPee als product en 2) de toepassing van de GreenPee verder te ontwikkelen. Daarnaast doen we op de volgende pagina een voorstel voor een brede oplossing, specifiek voor de omgeving Schapensteeg.

1. De GreenPee als product

Voor de toepassing van het product de GreenPee in het uitgaansgebied – maar ook op andere (stedelijke) plekken – stellen we een aantal verbeterpunten voor.

Privacy-schotten

In de huidige vorm wordt de GreenPee door een derde van het aantal wildplassers onjuist gebruikt. Op langere termijn kan er weliswaar een leereffect optreden, maar dat zal deze groep niet substantieel verminderen. Met de zichtbaarheid is reeds geëxperimenteerd om het gebruik te verbeteren, maar het effect daarvan is beperkt. Een nog onderbelichte maatregel is het toevoegen van privacy-schotten.

Geadviseerd wordt om deze toe te voegen aan de bestaande GreenPee en aan nieuwe GreenPee's wanneer de omgeving onvoldoende beschutting biedt. Bij plaatsing tegen een muur zouden plasingangen in de hoek – waar nu tussen de GreenPee en de muur wordt geplast – ook uitkomst kunnen bieden.

Assortiment

Objecten plaatsen in de openbare ruimte is in stedelijk gebied – en zeker in Amsterdam – een lastig punt. Om toch op diverse plekken te kunnen voorzien in een GreenPee is een groter assortiment nodig. In stegen zoals de Schapensteeg past bijvoorbeeld beter een minder brede variant, om minder ruimte in beslag te nemen. Op andere plekken kan een hoek- of groter model gewenst zijn. Indien de GreenPee als asset wordt opgenomen door de gemeente wordt geadviseerd aan een breder assortiment te werken.

Beheer- en reinigingsvriendelijk

Naast een breder assortiment is voor de toepassing op grotere schaal ook een efficiënter beheer- en reinigingsproces nodig. Beide zijn nu los van de reguliere gemeenteprocessen georganiseerd. Dit is arbeidsintensief en daarom niet geschikt voor een bredere uitrol in de stad. Ontwikkel samen met Reiniging en de werkgroep die aan het composteringproces werkt een efficiënt beheer- en reinigingsplan.

2. Toepassing van de GreenPee

Circulaire proces als randvoorwaarde

Het simpelweg plaatsen van de GreenPee op een bekende overlastlocatie leidt in dit geval tot een halvering van de overlast, niet meegenomen dat omwonenden/ondernemers het geen optimaal middel vinden en ook van het gebruik overlast ervaren. Het positieve effect – namelijk de vermindering van wildplassen - kan in brede zin worden versterkt door het duurzame/circulaire potentieel verder te benutten. De compostering en gebruik van de vezels zouden voorwaardelijk moeten zijn voor de inzet van de GreenPee, ook als argumentatie richting de omgeving. Zij krijgen nu namelijk wel als argument te horen dat het om een duurzaam alternatief gaat.

Draagvlak en verantwoordelijkheid – betrek de omgeving

Wildplassen is een gevoelig onderwerp vanwege de specifieke overlast (vervuiling, stank en geluid). Bij maatregelen zoals de GreenPee wordt nog steeds de associatie met wildplassen gelegd en ontstaat er snel discussie over de locatie. De gemeente heeft reeds als uitgangspunt om de GreenPee niet in bewonersgebied te plaatsen als dat niet hoeft en probeert ook de dag- en avondhoreca zoveel als mogelijk te ontlasten. Daarnaast dient zij rekening te houden met obstakels of voorzieningen in de grond en kan de GreenPee ook niet helemaal weg worden gestopt in een hoekje.

We adviseren bij toekomstige locatiebepalingen deze factoren en afwegingen allemaal in kaart te brengen en de omgeving daarin mee te nemen. Het inzichtelijk maken van dit keuzeprocess draagt bij aan draagvlak in de omgeving. Leg aanvullend meer verantwoordelijkheid bij de probleemeigenaren, namelijk de nachthoreca. Bijvoorbeeld via cofinanciering.

Blijf evalueren en leren – maak gebruik van sensoren en een monitoringsplan

Wildplassen is één van de belangrijkste overlastbronnen in uitgaansgebieden. Niet alleen in Amsterdam, maar in heel Nederland (en ook internationaal). De experimenten in 2016 en de huidige evaluatie hebben veel kennis en inzichten opgeleverd, maar laten ook zien dat een groot deel van de effecten locatie gebonden zijn. We adviseren dan ook om aanpassingen en de inzet van GreenPee's op andere plekken nauwkeurig te blijven evalueren en te monitoren. Deze kennis kan een eventuele uitrol in de stad vele malen efficiënter en effectiever maken.

Een relatief eenvoudige en goedkope maatregel hiervoor is het installeren van sensoren in de bestaande en nieuwe GreenPee's. In combinatie met een concreet monitoringsplan kan daarmee heel efficiënt het gebruik worden bijgehouden, om te leren en verantwoording af te leggen aan de omgeving.

Voorstel voor een brede oplossing

De omgeving Schapensteeg is een bijzondere omgeving, met twee drukke aanlooproutes, een anonieme steeg ertussen en op de hoek ervan nog een drukke kroegenstraat. Een type omgeving waar wildplassen en ander uitgaansoverlast zonder maatregelen bijna vanzelfsprekend ontstaan. Op basis van de eerdere experimenten en de huidige evaluatie is inmiddels een goed beeld van deze omgeving en haar kenmerken verkregen. Op basis van dit beeld stellen we een brede oplossing voor, waarin service verlenen en overlast verminderen goed samengaan.

Heroverweeg de locatie van de GreenPee's

Er zijn locaties (zie rechts) denkbaar die zonder aanvullende maatregelen een (bijna) gelijk effect op wildplassers hebben, een groter bereik hebben (inclusief bezoekers die niet van plan zijn te wildplassen in de Schapensteeg) en waarvan bewoners minder lasten dragen. Het pleintje tussen de Schapensteeg en de Reguliersdwarsstraat (2) waar het plaskruis tijdens de eerdere experimenten stond is zo'n locatie, maar ook de blinde muur richting de nooduitgang van Tuschinski (1) biedt mogelijkheden.

Creëer een plasplek met meer capaciteit

Op de twee genoemde locaties is gelegenheid om grotere of meerdere GreenPee's (zie ook advies over uitgebreider assortiment) te plaatsen en daarmee een veel grotere capaciteit te creëren. Denk bijvoorbeeld aan een brede plasgoot (denk aan de privacy!) op locatie 1 of een 'plaseiland' op locatie 2.

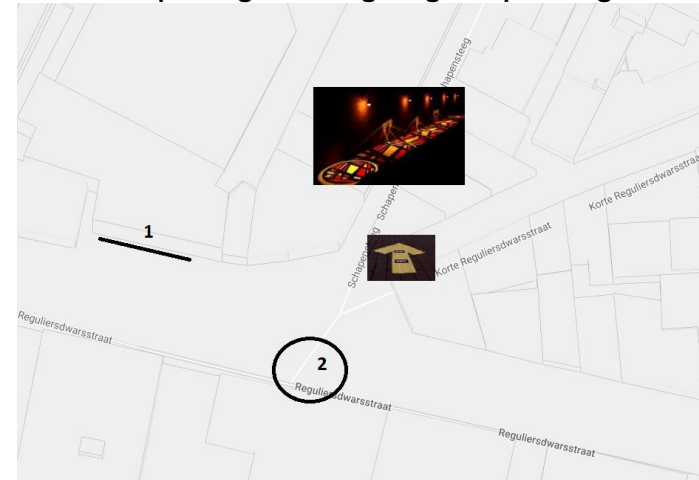
Verhoog de aantrekkingskracht

Deze locaties zijn strategische plekken, omdat ze de Schapensteeg ontlasten en een hele grote potentiële doelgroep hebben. Namelijk de bezoekers van de Korte Reguliersdwarsstraat en de duizenden passanten naar en van Rembrandtplein, Reguliersdwarsstraat en het Leidseplein. Het is namelijk een van de belangrijkste looproutes tussen deze gebieden. Bijkomend voordeel is tevens dat er een host-post vlakbij staat om toezicht te houden.

We adviseren dan ook om de aantrekkingskracht te maximaliseren door er een 'groene beleving' van te maken. Zet het circulaire proces centraal en voeg veel natuurlijke elementen toe. Bijvoorbeeld: extra planten (ook voor privacy), natuurposters of kunst aan de muur boven de GreenPee's (bij locatie 1) en/of laten zien waar het compost naartoe gaat.

Maak er tevens een prettige en schone plek van, waar de nadruk niet alleen op plassen ligt. Voeg bijvoorbeeld waterpunten toe en zorg dat mensen er hun handen kunnen wassen en zich kunnen opmaken.

Locaties voor een brede oplossing in de omgeving Schapensteeg

1. Op de plek van de fietsnietjes tegen de muur zouden meerdere GreenPee's (of met een ander ontwerp) naast elkaar voor voldoende capaciteit kunnen zorgen. Verwijzingen en maatregelen (denk aan de eerdere lichtprojecties) in de steeg zijn dan wel belangrijk om bezoekers te stimuleren gebruik te maken van deze locatie i.p.v. voor de Schapensteeg te kiezen. Kijk ook of op deze locatie een vrouwentoilet kan worden toegevoegd.

2. Rondom de boom zouden in een (halve) cirkel enkele GreenPee's geplaatst kunnen worden. Eventueel beschut met extra groen. Het plaskruis heeft hier eerder bewezen veel gebruikers aan te trekken en voor een bijna gelijke daling in het aantal wildplassers in de Schapensteeg te zorgen. Voor de uitstraling en privacy is het belangrijk er een aantrekkelijk geheel met extra groen van te maken. Deze optie vereist wel meer afstemming met de omgeving.

